Turkish Studies **Information Technologies and Applied Sciences**

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 275-294

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22813

ISSN: 2667-5633

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 08.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (26.03.2019)- Referee 2 (03.04.2019)- Referee 3 (12.04.2019)- Referee 3 (17.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sinan OKUR - Ersin ÖZKAN** - Ümüt ARSLAN****

Öz

Günümüzde başta ergenler olmak üzere hemen hemen herkes internete ulaşmak için akıllı telefon kullanmaktadır. Bilgisayar kullanımı yaygın olmasına rağmen her zaman bilgisayar taşımak mümkün olmadığı için akıllı telefonlara olan rağbet artmıştır. Kolaylık ve ekonomiklik sağlamasına rağmen akıllı telefonların aşırı kullanılması bazı problemlere neden olmaktadır ve bu durum akıllı telefon bağımlılığı olarak ifade edilmektedir. Bu çalışmada amaç, ortaokulda eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, akademik başarı ve akıllı telefonla interneti kullanma süresi gibi bazı demografik değişkenler açısından farkına bakılmasıdır. Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 öğretim yılında Silopi Selahattin Eyyubi Ortaokulu'nda eğitim gören 566 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır ve bu öğrenciler rastgele seçilmiştir. Örneklemin 313'ü kızlardan (%55,3) ve 253'ü erkeklerden (%44,7) oluşmaktadır. Çalışmada Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyon (ATBÖ-KV) ve Kişisel Bilgi Formu (KBF) kullanılarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS istatistik paket programına girildikten sonra cinsiyet değişkeni için bağımsız örneklem t-testi, diğer demografik değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde

* Öğr. Gör., Milli Savunma Üniversitesi, E-posta: sokur@hho.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, E-posta: ozkann.ersin06@gmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, E-posta: umut.arslan@idu.edu.tr

ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının sınıf düzeyi, anne eğitim durumu ve akıllı telefonla interneti kullanma süresi bakımından manidar bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik durum, baba eğitim durumu ve akademik başarıya göre ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Elde edilen bulgular ilgili alanyazın ışığında tartışılmış ve araştırmacılara, öğretmenlere, okul psikolojik danışmanlarına önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, akıllı telefon, akıllı telefon bağımlılığı, ebeveyn, okul psikolojik danışmanlığı

EXAMINATION OF SMART TELEPHONE ADDICTION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

Today, almost everyone, especially adolescents, uses the smartphone to reach the internet. Although the use of computers is widespread, the demand for smartphones has increased because it is not always possible to carry the computer. Despite the convenience and affordability, overuse of smartphones causes some issues and this is expressed as smartphone addiction. The aim of this study is to determine whether there is a significant difference between secondary school students' smartphone addition and gender, class level, age, perceived academic achievement, socioeconomic level, parents' education status, academic achievement, and time of using internet on smartphones. The sample of the study is 566 secondary school students studying in Silopi Selahattin Eyyubi Secondary School in the 2018-2019 academic year. In these 566 students, 313 participants were randomly selected (girls: 55.3% & boys: 44.7%). In this study, Smart Phone Addiction Scale-Short Version and personal information form were used to collect data. The data were analyzed with SPSS statistical package program. According to the findings, it was determined that secondary school students' smartphone addition was significantly different in terms of class level, mother education status and the duration of using the internet by smartphone. However, there was no significant difference between secondary school students' smartphone addition and gender, age, perceived academic achievement, socioeconomic status, father education level and academic achievement. The findings were discussed with the related literature and suggestions were offered for researchers, teachers and school counselors.

STRUCTURED ABSTRACT

Today, almost everyone, especially adolescents, uses the smartphone to reach the internet. Although the use of computers is widespread, the demand for smartphones has increased because it is not possible to carry the computer all the time. Smartphones are used more often because it can help people to communicate easily with other people, have easier access to family members and friends, surf the internet, play

games, listen to music, make purchases, benefit from health services, make a commercial activity, find navigation or direction, take pictures, get information faster, use social media, and take online courses. Despite the convenience and affordability, overuse of smartphones causes some issues and this is expressed as smartphone addiction. Turkish Statistical Institute's (TUIK; 2015) research on mobile phones and smartphones determined that 96.8% of households own mobile or smartphone. According to a study conducted We Are Social (2018), 77% of Turkish people use smart phones. TUIK (2017) found that computer and internet usage in the 16-24 age group was higher than other ages. Although Internet addiction and smartphone addiction which are sub-types of addition (internet, social media, and game) are the biggest risk factors for adolescents, despite they negatively affect all age groups. Twenty-four percent of adolescents who use the Internet regularly has always been online.

Internet and smartphones, which are found to be mostly used by young people, are getting used at an earlier age because of developments in technology and the introduction of new smartphones. Secondary school students have started to use smartphones excessively in recent years and these cause them to have psychological, social and academical problems. Physical problems such as headache, sleep problem, and red eyes can be seen in individuals due to overusing smartphone. In addition, because of the excessive use of the smartphone, individuals experience family conflict and their social relations could be damaged. When students are studying at home or school, having their smartphones next to them can cause academic problems. Finally, because of the overuse of smartphones, individuals are obsessed with looking at the phone, with excessive use of the phone and a high level of anxiety and smartphone addiction.

The purpose of this study is to determine whether there is a significant difference between secondary school students' smartphone addition and gender, class level, age, perceived academic achievement, socioeconomic level, parents' education status, academic achievement, and time of using internet on smartphones. The sample of the study is 566 secondary school students studying in Silopi Selahattin Eyyubi Secondary School in the 2018-2019 academic year. In these 566 students, 313 participants were randomly selected (girls: 55.3% & boys: 44.7%).

In this study, Addiction Smart Phone Scale-Short Version was used for data collection and one-way analysis of variance and independent sample t-test was used for analyzing data. The data were analyzed by in the SPSS statistical package program. In the case of a significant difference in the result of the one-way analysis of variance, the Tukey test was used to determine where the difference was caused.

According to the findings, it was determined that secondary school students' smartphone addition was significantly different in terms of class level, mother education status and the duration of using the internet by smartphone. However, there was no significant difference between secondary school students' smartphone addition and gender, age, perceived academic achievement, socioeconomic status, father education level and academic achievement. In the sample group where

the data were collected, it was seen that the fathers of the students were generally truck drivers and this could be seen as an important factor in the fact that the mother education level was significant, and the father education level was not significant.

Considering that fathers are not interested in students because of their profession, it can be said that mothers take more responsibility for students' lives. Based on the finding, mothers' time spent and their communication with their children play an important role in the lives of children. It may be thought that addiction training for mothers by school counselors will benefit students while organizing parent training in schools. Explaining the smartphone addiction to mothers, mentioning the damages and making the necessary recommendations will indirectly benefit the students. It will also be useful for school counselors to give seminars to teachers and students about school addiction.

The collection of data from only one school constitutes the limitation of the research. It is recommended for researchers who study on internet or phone addiction subject could conduct their studies for secondary school students studying at different schools or for secondary school students who continue their education online from home. The use of qualitative research methods to examine and evaluate smartphone addiction in adolescents from many different perspectives can be given as a further suggestion. Thus, adolescents' purpose of using the smartphone and the internet can be determined.

Keywords: Addiction, smartphone, smartphone addiction, parents, school counseling

Giriş

Her geçen gün artmakta olan teknolojik gelişmeler ile birlikte hayatımızda önemli değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişikliklerin yaşanmasında özellikle bilgisayarın ve internetin payı oldukça fazladır. Günümüzde bilgisayar kullanımı her ne kadar yaygın olsa da bireylerin sürekli bilgisayar taşımaları mümkün olmadığı için akıllı telefonlar değerli bir araç olarak görülmektedir. Akıllı telefonların gelişmesiyle birlikte bilgisayarlarla arasında hemen hemen hiçbir fark kalmamıştır (Ada ve Tatlı, 2013; Gümüş, 2018). Kısacası, bir zamanlar sadece iletişim kurmayı sağlayan cep telefonları artık günümüzde her işimizi kolaylaştıran ve yaşamımızın vazgeçilmezi haline gelen akıllı telefonlara bırakmıştır (Çakır ve Oğuz, 2017).

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] tarafından 2015 yılında cep telefonu ve akıllı telefona yönelik gerçekleştirilen araştırmada, hanelerin %96,8'inde cep telefonu ya da akıllı telefonun bulunduğu saptanmıştır. We Are Social tarafından 2018 yılında yapılan araştırmaya göre, Türkiye'de akıllı telefonların kullanımı %77'dir. Akıllı telefon üzerinden interneti kullanan yaklaşık 59 milyon abone olduğu tespit edilmiştir. Son olarak PEW Araştırma Merkezi'nin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde akıllı telefona yönelik yaptığı araştırmada, zengin ülkelerin akıllı telefona daha çok sahip oldukları tespit edilmiştir. %88 ile Güney Kore ilk sırayı alırken, ikinci sırada %77 ile Avustralya ve üçüncü sırada %74 ile İsrail gelmektedir. Türkiye ise %59 ile 12. sırada yer almaktadır (Poushter, 2016).

TÜİK tarafından 2017 yılında yapılan bir başka araştırmada ise, 16-24 yaş aralığında bilgisayar ve internet kullanımının diğer yaşlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Daha çok gençler tarafından kullanıldığı saptanan internet ve akıllı telefonların günümüzde teknolojinin sürekli gelişim göstermesi ve yeni akıllı telefonların piyasaya çıkmasıyla daha da küçük yaşlara düştüğü göze çarpmaktadır (Durak ve Seferoğlu, 2017). Özellikle son dönemlerde akıllı telefon kullanımının ortaokul

öğrencilerine kadar düşmesi ve bu öğrencilerin akıllı telefonları aşırı kullanmaya başlayarak kendilerine fiziksel, psikolojik, akademik yönden zarar vermesi bu araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Akıllı telefonlar başka kişilerle rahat iletişim kurabilme (Leena, Tomi ve Arja, 2005) aile üyelerine ve arkadaşlara daha kolay ulaşabilme (Park, Kim, Shon ve Shim, 2013; Takao, Takahash ve Kitamura, 2009), internette dolaşabilme, oyun oynayabilme, müzik dinleyebilme ve alışveriş yapabilme (Özkoçak, 2016), sağlık hizmetinden faydalanabilme (Özer ve Özer, 2018; Şata ve Karip, 2017), ticari bir faaliyette bulunabilme (Süler, 2016), navigasyon/yön bulabilme, fotoğraf çekilebilme, bilgiye daha hızlı ulaşabilme (Aktaş ve Yılmaz, 2017), sosyal medyayı kullanabilme, görüntülü konuşabilme ve çevrimiçi eğitim alabilme (Erdem, Türen ve Kalkın, 2017) şansı sunmaktadır. Sunulan tüm bu cezbedici imkânlar sonucunda akıllı telefon kullanımı da her geçen gün daha fazla artmaktadır.

Akıllı telefonlar her ne kadar bazı kolaylıkları hayatımıza sağlasa da aşırı kullanımı sonucunda fiziksel, psikolojik, sosyal ve akademik yönden sorunlar yaşanmasına sebep olmaktadır. Akıllı telefonun aşırı kullanılmasından dolayı bireylerde baş ağrısı, uyku sorunu, göz kızarması gibi fiziksel problemler görülebilmektedir (Augner ve Hacker, 2012). Ayrıca akıllı telefonun aşırı kullanımı bireylerin sosyal ilişkilerine de zarar vermektedir (Şata, Çelik, Ertürk ve Taş, 2016). Öğrencilerin ders çalıştığı zamanlarda veya okulda eğitim gördüğü anlarda akıllı telefonlarının yanlarında bulunması akademik yönden sorunlara neden olabilmektedir (Gümüş ve Ögeve, 2015). Son olarak, akıllı telefonların fazla kullanımından dolayı bireylerde telefona bakma takıntısı (Oulasvirta, Rattenbury, Ma ve Raita, 2012), telefonu takıntılı şekilde kullanma ile birlikte yüksek seviyede kaygı (Hooper ve Zhou, 2007) ve akıllı telefon bağımlılığı (Beranuy, Oberst, Carbonell ve Chamarro, 2009; Chiu, 2014; Dikeç ve Kebapçı, 2018; Lee, Tam ve Chie, 2013) görülmektedir.

Bağımlılık, bir maddenin sürekli artan miktarda ve tedavi olmak amacı olmadan kullanılma durumudur (Şahin, 2007). Griffiths'e (2003) göre bireyin genetik yatkınlığı, psikolojik durumu ve sosyal faaliyetleri arasındaki ilişki bağımlılığı etkilemektedir. Bağımlılık denildiğinde aklımıza alkol, sigara ve uyuşturucu gibi fiziksel bağımlılıklar gelse de aslında bağımlılığın davranışsal boyutu da söz konusudur (İşleyen, 2013; Şata ve Karip, 2017). Kumar bağımlılığı (Pınarcı, 2014; Raylu ve Oei, 2004), alışveriş bağımlılığı (Clark ve Calleja, 2008), televizyon bağımlılığı (Balantekin, 2009; Kubey, 1996), internet bağımlılığı (Beard, 2005; Young, 1996), oyun bağımlılığı (Fisher, 1994), facebook bağımlılığı (Koç ve Gülyagcı, 2013) gibi davranışsal bağımlılıklar da hayatımızı olumsuz şekilde etkilemektedir. Günümüzde akıllı telefonların bilinçsizce ve aşırı şekilde kullanılması da bir bağımlılık yaratmaktadır. Son on yıla kadar internet bağımlılığı kavramı daha çok konuşulurken, şimdilerde daha çok akıllı telefon bağımlılığı konuşulmaktadır (Kwon, Kim, Cho ve Yang, 2013). Literatürde akıllı telefon bağımlılığı (Choliz, 2012), problemleri mobil telefon kullanımı (Elhai, Dvorak, Levine ve Hall, 2017), mobil telefonun aşırı kullanımı (Khan, 2008), patolojik akıllı telefon kullanımı (Davis, 2001) gibi farklı kavramlarla yapılan araştırmalar olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada akıllı telefon bağımlılığı kavramı tercih edilmiştir.

Akıllı telefon bağımlılığı, kullanılmadığında rahatsızlık veren ve yaşam doyumunu düşüren bir bağımlılık olarak görülmektedir (Süler, 2016). Akıllı telefonun gereğinden fazla ve amacının dışında kullanılması bireylerin hayatını birçok açıdan olumsuz şekilde etkilemektedir (Kızıltoprak, 2018). İnternet bağımlılığında olduğu gibi akıllı telefon bağımlılığında da akıllı telefonun fazla kullanılması zaman kavramının yitirilmesine, günlük hayattaki yapılması gereken işlerin aksatılmasına, tolerans geliştirilmesine, yalan söyleme gibi olumsuz davranışların artmasına ve yoksunluk belirtilerinin yaşanmasına sebep olmaktadır (Ceyhan, 2008; Young, 2004). Chou (2005) tarafından yapılan araştırmaya göre, akıllı telefon bağımlısı olan bireylerde dikkat çekme, duygu halinde sık sık değişim yaşama, tolerans geliştirme, yoksunluk gösterme, çatışma yaşama, durumu inkâr etme ve olumsuz sonuçlar olmasına rağmen davranışı sürdürme gibi evrelerin yaşandığı bulunmuştur.

Bireylerin akıllı telefonları bilinçsiz bir şekilde uzun süreler boyunca kullanması dikkat çekmiştir ve literatürde akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili araştırmalar artmıştır. Yukarıda da ifade edildiği gibi son yıllara kadar internet bağımlılığı üzerine daha çok araştırma yapılırken, günümüzde daha spesifik olarak akıllı telefon bağımlılığı kavramı ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır (Kwon ve diğerleri, 2013). Alanyazına bakıldığında, akıllı telefon bağımlılığı kavramı ile ilgili araştırmalarda cinsiyet, yaş, sosyoekonomik durum, eğitim düzeyi, kullanım süresi, kullanma amacı, algılanan akademik başarı ve akademik not ortalaması gibi demografik değişkenler ile (Ada ve Tatlı, 2013; Aktaş ve Yılmaz, 2017; Bianchi ve Philips, 2005; Billieux & Van der Linden, 2012; Çakır ve Oğuz, 2017; Dikeç ve Kebapçı, 2018; Erdem ve diğerleri, 2017; Kwon ve diğerleri, 2013; Lepp, Barkley ve Karpinski, 2014; Martinotti ve diğerleri, 2010; Özkoçak, 2016; Pundir, Andrews, Binu ve Kamath, 2016), yalnızlık (Aktaş ve Yılmaz, 2017; Çakır ve Oğuz, 2017; Darcin, Noyan, Nurmedov, Yılmaz ve Dilbaz, 2015; Hadlington, 2015), depresyon (Genç-Demirağ, 2017; Kim, Seob ve David, 2015), utangaçlık (Aktaş ve Yılmaz, 2017; Han, Geng, Jou, Gao ve Yang, 2017), öznel mutluluk (Eker, 2016; Süler, 2016), kişilik özellikleri (Kutlu ve Pamuk, 2017; Sevi, Odabaşoğlu, Genç, Soykal ve Öztürk, 2014) gibi değişkenlerin araştırıldığı tespit edilmiştir.

Alanyazında akıllı telefon bağımlılığının incelendiği araştırmalarda, yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmaların daha çok yetişkinlere (Ada ve Tatlı, 2013; Augner ve Hacker, 2012; Hadlington, 2015; Kim ve diğerleri, 2015; Özkoçak, 2016), üniversite öğrencilerine (Aktaş ve Yılmaz, 2017; Chiu, 2014; Dikeç ve Kebapçı, 2018; Erdem ve diğerleri, 2017; Lepp ve diğerleri, 2014; Süler, 2016) ve lise öğrencilerine (Çakır ve Oğuz, 2017; Demir, 2018; Kızıltoprak, 2018; Lee, C. ve Lee, S. J., 2017; Martinotti ve diğerleri, 2010; Meral, 2017; Sánchez-Martinez ve Otero, 2009; Yıldırım, 2018) yönelik yapıldığı görülmüştür. Yetişkinlere, üniversite öğrencilerine ve lise öğrencilerine yönelik yapılan araştırmaların çoğunlukla şehir merkezlerinde yapıyor olması dikkat çekmektedir. Bu araştırmanın kırsal bölgedeki bir ilçede yapılmasının nedeni, akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili çoğu araştırmanın il merkezlerinde yapılmış olmasıdır.

İnternet bağımlılığı ve internet bağımlılığının alt türü olan akıllı telefon bağımlılığı, tüm yaş gruplarını olumsuz etkilemesine rağmen en büyük risk faktörü ergenler olarak görülmektedir (Üneri ve Tanıdır, 2011). İnterneti düzenli olarak kullanan ergenlerin %24'ünün hep çevrimiçi oldukları saptanmıştır (Şakiroğlu ve Poyraz-Akyol, 2018). Taylan ve Işık'a (2015) göre, ergenlerin üçte biri olası internet bağımlısıdır ve kullanılan akıllı telefonlar artık ergenlerin ayrılmaz birer parçası olmuştur. Her geçen gün gelişen teknolojiyle birlikte ortaokul öğrencilerinde de akıllı telefon kullanımının ve bağımlılığının gözlemlenmesi bu araştırmanın önemi olarak görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı olarak ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir ve ortaya çıkan sonuçlara göre öğretmenlere, ailelere, psikolojik danışmanlara öneriler sunulmuştur. Araştırmanın amacına yönelik temel problemi Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri (1) cinsiyete, (2) sınıf düzeylerine, (3) yaşa, (4) algılanan akademik başarıya, (5) sosyoekonomik duruma, (6) anne eğitim durumuna, (7) baba eğitim durumuna, (8) akademik başarıya ve (9) akıllı telefonla internet kullanma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının çeşitli değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla betimsel yöntemli ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Geçmişten beri süregelen bir durumu ya da olayı olduğu gibi tasvir etmeye yarayan araştırma biçimine tarama modeli denilmektedir. İlişkisel tarama modeli ise, iki ve ikiden daha çok değişken arasında gerçekleşen değişimi göstermeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 2002).

Araştırmada incelenen değişkenler; cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik durum, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, akademik başarı, akıllı telefonla

interneti kullanma süresi ve akıllı telefon bağımlılığıdır. Bu çalışmada, akıllı telefon bağımlılığı ile yukarıda sıralanan değişkenlere göre farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmada yer alan katılımcılar, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Şırnak ili Silopi ilçesinde Selahattin Eyyubi Ortaokulu'nda eğitim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır ve veri toplanan tüm öğrenciler rastgele seçilmiştir. İlk aşamada 605 öğrenciden toplanan veriler incelenmiştir ve eksik ya da hatalı bulunan 39 veri çıkarılmıştır. 313'ü kız ve 253'ü erkek olmak üzere geriye kalan 566 öğrencinin verilerini analiz etmek için SPSS paket programı kullanılmıştır. Çalışma grubundan alınan bilgilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Değişken, Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Gruplar	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	313	55,3
	Erkek	253	44,7
Sınıf Düzeyi	5. sınıf	131	23,1
	6. sınıf	124	22,3
	7. sınıf	198	35,0
	8. sınıf	111	19,6
Yaş	10 yaş	91	16,1
	11 yaş	133	23,5
	12 yaş	160	28,3
	13 yaş	105	18,6
	14 yaş	70	12,4
	15 yaş ve üzeri	7	1,1
Algılanan Akademik Başarı	Çok başarısız	23	4,1
	Başarısız	29	5,1
	Orta	199	35,2
	Başarılı	185	32,6
	Çok başarılı	130	23,0
Sosyo-ekonomik Düzey	Asgari ücretten az	190	33,6
	Asgari ücret	133	23,5
	1600-2000 TL	162	28,6
	2001-5000 TL	43	7,6
	5001 TL ve üzeri	38	6,7
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar değil	307	54,2
	Okuryazar	112	19,8
	İlkokul mezunu	85	15,0
	Ortaokul mezunu	50	8,8
	Lise mezunu	7	1,2
	Üniversite mezunu	1	0,2
	YL-Doktora mezunu	4	0,8
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar değil	111	19,6
	Okuryazar	200	35,3
	İlkokul mezunu	143	25,3
	Ortaokul mezunu	70	12,4
	Lise mezunu	27	4,8
	Üniversite mezunu	10	1,8
	YL-Doktora mezunu	5	0,8
Akademik Başarı	91-100 puan	47	8,3
	81-90 puan	115	20,3
	71-80 puan	152	26,9

	61-70 puan	147	26,0
	51-60 puan	81	14,3
	50 puan ve altı	24	4,2
Telefon Kullanım Süresi	0-2 saat	412	72,8
	3-5 saat	143	25,3
	6-14 saat	3	0,5
	15-21 saat	4	0,7
	22 saat ve fazlası	4	0,7

Veri Toplama Araçları

Araştırmada ihtiyaç duyulan verileri toplamak amacıyla Kwon ve diğerlerinin (2013) geliştirdiği, Şata ve Karip'in (2017) Türkçe'ye uyarladığı "Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyon" kullanılmıştır. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin kişisel bilgilerini alabilmek ve örneklemin özelliklerini daha iyi açıklayıp ifade edebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyon (ATBÖ-KV): Şata ve Karip (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanan bu ölçek, ergenlerin akıllı telefon bağımlılığını ölçmeyi hedeflemektedir. Tek alt boyutu olan bu ölçeğin 10 maddesi vardır ve 6'lı derecelendirme olarak hazırlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmak için 244 kişi (138 kız ve 106 erkek) ile çalışılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini hesaplamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemine başvurulmuştur. DFA analizine göre; GFI=0,93, AGFI=0,88, CFI=0,99, NNFI=0,98, RMSEA=0,064 olarak bulunmuştur ve bu sonuçlara göre ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı görülmüştür. Ölçeğin kapsam geçerliğine yönelik madde-toplam korelasyon katsayılarının 0,64 ile 0,82 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik düzeyini saptamak için yapılan işlemler sonucunda Cronbach Alfa 0,90 olarak bulunmuştur. Son olarak, iki aşamalı kümeleme analizi yapılmıştır ve sonucunda kızlar için de erkekler için de kesme puanı 29,5 olarak hesaplanmıştır. Genel olarak ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması için yapılan işlemlere bakıldığında, geçerlik ve güvenirlik için gerekli kanıtların olduğu görülmüştür.

Kişisel Bilgi Formu (KBF): Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin demografik özelliklerine ulaşmak ve örneklemin özelliklerini ifade edebilmek için araştırmacıların geliştirdiği Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Formda öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik durum, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, akademik başarı ve akıllı telefonla interneti kullanma süresi hakkında bilgiler yer almıştır. Kişisel Bilgi Formu öğrencilere verilirken araştırmanın yapılma amacından söz edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılımın gönüllü olduğu ve kimlik bilgilerinin istenmediği de ifade edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, "Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyon" için öncelikle ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır ve sonrasında Şırnak ili Silopi ilçesinde bulunan Selahattin Eyyubi Ortaokulu'ndaki idarecilerden izin alınarak öğrencilerden veriler toplanmıştır. Öncelikle öğrencilerin akıllı telefona ulaşılabilirlikleri dikkate alınmıştır ve bu doğrultuda öğrencilerin akıllı telefona kendilerinin ya da ailelerinin sahip olup olmadıkları öğrenilmiştir. Akıllı telefona ulaşılabilirliği olan öğrencilere "Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyon" ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde 566 ortaokul öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Tüm veri toplama işlemleri ders saatleri içerisinde ve dersin öğretmeninin izni alınarak yapılmıştır. Öğrencilerden ölçek maddelerine yönelik soru gelebileceği düşünülmüştür ve tüm veri toplama işlemlerinde araştırmacılarından birisi sınıfta bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, verilerin toplanmasından sonra tüm öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilmiştir ve geçersiz olan veriler analiz yapılmadan çıkarılmıştır. Geriye kalan sağlıklı veriler analiz edildikten sonra araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu'ndaki maddelerin frekans ve yüzdeleri de hesaplanmıştır.

Araştırmanın amacına yönelik hangi istatistikî yöntemin kullanılacağını belirlemek amacıyla verilerin dağılımının normalliği ve doğrusallığı test edilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığına hem histogram grafiğiyle hem de basıklık ile çarpıklık değerleriyle bakılmıştır. Basıklık ile çarpıklık değerlerinin istenen aralıkta (± 1.96) olduğu tespit edilmiştir ve verilerin normal dağılım gösterdikleri görülmüştür. Bu yüzden, cinsiyet değişkeni için bağımsız örneklem t testine ve diğer değişkenler için tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Bağımsız örneklem t test, iki bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında farklılık olup olmadığına bakmak için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2013). Büyüköztürk ve diğerlerine (2013) göre tek yönlü varyans analizi ise, ikiden fazla bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında farklılık olup olmadığına bakmak için kullanılır. Bu araştırmada, tek yönlü varyans analizinde manidar bir farklılık varsa nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla da Tukey testi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkeni açısından farklılığının olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t test analizi yapılmıştır. Diğer tüm değişkenler için ise akıllı telefon bağımlılığının farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Yapılan analizlerle birlikte araştırmanın problem cümlesine ve alt problem cümlelerine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

1. Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi analizine başvurulmuştur. Yapılan analizin bulguları karşılaştırıldığında, kız ve erkek öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanların anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür [$t(564) = -1,735$; $p > .05$].

2. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 2'de öğrencilerin sınıf düzeylerine göre ortalamalarına ve standart sapmalarına, Tablo 3'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
Akıllı Telefon Bağımlılığı	5. Sınıf	131	20,85	10,44
	6. Sınıf	126	20,81	9,53
	7. Sınıf	198	17,99	8,32
	8. Sınıf	111	19,28	10,98

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans)

		KT	SD	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Gruplar Arası	1125,424	3	375,141	4,019	,008*
	Gruplar İçi	52459,346	562	93,344		
	Toplam	53584,770	565			

* $p < .05$

Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, sınıf düzeyine göre anlamlı fark olduğu bulunmuştur [$F(3, 562) = 4,02; p < .05$]. Analiz sonucunda ortaya çıkan farkın hangi sınıf lehine olduğunu saptamak amacıyla Tukey testine başvurulmuştur ve Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi (Tukey Testi)

Sınıf Düzeyleri	6. Sınıf (20,81)	7. Sınıf (17,99)	8. Sınıf (19,28)
5. Sınıf (20,85)	0,04	2,86*	2,84

* $p < .05$

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, sadece iki sınıf düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Tablo 4'e göre, 5. sınıfta eğitim gören öğrenciler ile 7. sınıfta eğitim gören öğrenciler karşılaştırılmıştır ve 5. sınıfta eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı puan ortalamalarının 2,86 puan yüksek olduğu bulunmuştur ($p < .05$). Diğer sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

3. Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, yaşa göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır [$F(5, 560) = 1,625; p > .05$].

4. Katılımcıların akıllı telefon bağımlılığının algılanan akademik başarı değişkenine göre manidar bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, algılanan akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [$F(5, 560) = 1,015; p > .05$].

5. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının sosyoekonomik düzeyleri ile anlamlı bir farklılığının olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur [$F(6, 559) = 0,353; p > .05$].

6. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 5'te öğrencilerin anne eğitim durumuna göre ortalamalarına ve standart sapmalarına, Tablo 6'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Okuryazar değil	307	18,65	9,48
	Okuryazar	112	24,26	13,24
	İlkokul mezunu	85	21,60	10,55
	Ortaokul mezunu	50	18,23	7,58
	Lise mezunu	7	27,14	9,96
	Üniversite mezunu	1	14,00	12,80
	YL-Doktora mezunu	4	18,33	9,71

Tablo 6. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans)

		KT	SD	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Gruplar Arası	1819,982	8	227,498	2,448	,013*
	Gruplar İçi	51764,788	557	92,935		
	Toplam	53584,770	565			

*p < .05

Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanların anne eğitim durumu açısından manidar düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [F(8, 557)= 2,45; $p < .05$]. Farkın hangi grupların lehine olduğunu bulmak için Tukey testi yapılmıştır ve Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi (Tukey Testi)

Anne Eğitim Durumu	Okuryazar	İlkokul	Ortaokul	Lise
Okuryazar değil	-5,61*			-8,49*
Okuryazar		2,66*	6,03*	
İlkokul				-5,54*
Ortaokul				-8,91*

*p < .05

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılıkların olduğu göze çarpmaktadır. Tabloya göre, okuryazar olan annelerin çocuklarının puanları okuryazar olmayan annelerin çocuklarına göre manidar bir şekilde daha yüksektir ($p < .01$). Ayrıca lise mezunu olan annelerin çocuklarının puanlarının da okuryazar olmayan annelerin çocuklarının puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .02$). Analiz sonuçlarına göre, okuryazar annelerin çocuklarının puanları ilkököl mezunu ve ortaokul mezunu annelerin çocuklarının puanlarına göre önemli derecede yüksektir ($p < .01$; $p < .04$). Son olarak lise mezunu olan annelerin çocuklarının puanlarının ilkököl ve ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarının puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur ($p < .000$; $p < .03$).

7. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir [F(7, 558)= 1,465; $p > .05$].

8. Katılımcıların akıllı telefon bağımlılığının akademik başarılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, akademik başarılarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [F(6, 559)= 0,768; $p > .05$].

9. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının telefonla interneti kullanma süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 8'da öğrencilerin telefonla interneti kullanma süresine göre ortalamalarına ve standart sapmalarına, Tablo 9'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 8. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Telefonla İnterneti Kullanma Süresine Göre Karşılaştırılması

	Telefonla İnterneti Kullanma Süresi	N	$\bar{X}$	Ss
Akıllı Telefon Bağımlılığı	0-2 Saat	412	18,48	9,19
	3-5 Saat	143	21,25	5,64
	6-14 Saat	3	19,00	10,55
	15-21 Saat	4	37,00	14,00
	22 Saat ve daha fazla	4	23,33	13,51

Tablo 9. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Telefonla İnterneti Kullanma Süresine Göre Karşılaştırılması İlişkin (Tek Yönlü Varyans)

		KT	SD	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Gruplar Arası	2383,865	6	397,311	4,338	,000*
	Gruplar İçi	51200,905	559	91,594		
	Toplam	53584,770	565			

* $p < .05$

Ortaokul öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, telefonla interneti kullanma süresine göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır [$F(6, 559) = 4,338$; $p < .05$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır ve Tablo 10'de gösterilmiştir.

Tablo 10. Ortaokul Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığına İlişkin Puanlarının Telefonla İnterneti Kullanma Süresine Göre İncelenmesi (Tukey Testi)

Telefonla İnterneti Kullanma Süresi	2-5 Saat	15-21 Saat
0-2 Saat	-2,77*	-18,52*
3-5 Saat		-15,75*

* $p < .05$

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, telefonla interneti kullanma sürelerinin bazılarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Tabloya göre, telefonla internete 2-5 saat aralığında giren öğrencilerin 0-2 saat aralığında giren öğrencilere göre puanlarının manidar bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < .000$). Ayrıca telefon aracılığıyla internete 15-21 saat aralığında giren öğrencilerin de 0-2 saat ve 2-5 saat aralığında giren öğrencilere göre akıllı telefon bağımlılığı puanları anlamlı derecede daha yüksektir ($p < .000$).

Tartışma ve Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada yapılan analizlere göre sınıf düzeyi, anne eğitim durumu ve akıllı telefonla interneti kullanma süresi bakımından anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik durum, baba eğitim durumu ve akademik başarıya göre ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri cinsiyet açısından önemli bir farklılık göstermemektedir. Alanyazında çalışmanın bulgusuna paralel sonuçlar olduğu görülürken (Balci ve Gülnar, 2009; Darcin ve diğerleri, 2015; Demir, 2018; Dirik, 2016; Hawi ve Samaha, 2016; Lin, Pan, Lin ve Chen, 2016; Meral, 2017; Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt, 2017; Pamuk ve Kutlu, 2017; Soner, 1995; Tekin, Güneş ve Çolak, 2014; Ünal, 2015; Yıldırım, 2018; Yücelten, 2016), zıt sonuçların olduğu da göze çarpmaktadır (Aljomaa, Qudah, Bursan ve Abduljabbar, 2016; Bianchi and Phillips, 2005; Chiu, Hong ve Chiu, 2013; Cholz, 2012; Çakır ve Oğuz, 2017; Doğan ve

Tosun, 2016; Durak ve Seferoğlu, 2017; Friebel ve Seabrigt, 2011; Genç-Demirağ, 2017; Lee ve Lee, 2017; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Pundir ve diğerleri, 2016; Van Deursen, Bolle, Hegner ve Kommers, 2015; Zorbaz ve Dost, 2014). Hem kültürel farklılıkların olmasından hem de akıllı telefon bağımlılığını ölçüm şekline göre farklı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Son yıllarda akıllı telefonların yaygın biçimde kullanılıyor olması, cinsiyete göre farklılığın olmamasında önemli bir etken olarak düşünülebilir. Alanyazında cinsiyet ayırt etmeksizin neredeyse bütün ergenlerin iletişim kurarken sanal ortamda daha rahat olduklarına rastlanmıştır (Ceyhan, 2010). Bu durum dikkate alındığında ergenlerin akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet açısından farklılaşmaması olağan görülebilmektedir. Kullanımın kolay olduğu ve son derece arttığı böylesi bir dönemde hem kız hem erkek öğrenciler için ailelerin ve öğretmenlerin önlem alması gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, ortaokul öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının sınıf düzeyine göre manidar bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bulgu ile tutarlılık gösteren araştırmalara alanyazında rastlanmıştır (Dursun, 2017; Lee ve Lee, 2017; Taş, Eker ve Anlı, 2014). Balcı ve Gülnar (2009), Kalen (2018), Meral (2017), Süler (2016), Tanrıverdi (2012), Tekin (2012), Tekin ve diğerleri (2014) tarafından yapılan araştırmalarda ise elde edilen bulgu ile zıt bulgular olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyine göre farklılığın 5. sınıfların lehine olmasının nedeni, bu öğrencilerin ortaokula yeni geçtikleri için çok fazla arkadaşlarının olmaması ve gelişimsel açıdan henüz ergenliğe girmedikleri için bireysel olarak daha fazla zaman geçirmeleri olabilir. Ayrıca alanyazında farklı bulguların olması örneklemenin ve kullanılan ölçme araçlarının farklılığından kaynaklanabilmektedir. Son olarak okul türünün de sınıf düzeyinde farklılık olup olmamasında etkili olduğu düşünülebilir.

Yapılan araştırmada, yaş değişkenine göre ortaokul öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatür incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığına göre yaş değişkeninin incelendiği çok az sayıda araştırmaya rastlanmıştır ve bu araştırmalarda da elde edilen bulguya paralel olan bulgulara rastlanmıştır (Dirik, 2016; Kalen, 2018; Kuyucu, 2017; Lin ve diğerleri, 2016; Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt, 2017). Elde edilen bulgu ile tutarlılık göstermeyen araştırmalar olduğu da alanyazında tespit edilmiştir (Haug, Castro, Kwon, Filler, Kowarsch ve Schaub, 2015; Kahyaoğlu-Şut, Kurt, Uzal ve Özdilek, 2016). Günümüzde neredeyse her yaştan bireyin akıllı telefon kullandığı düşünüldüğünde yaşa göre anlamlı bir farklılığın olmaması da doğal görülebilmektedir. Ayrıca alanyazında yaş değişkenine göre çok fazla araştırma olmamasının bir nedeni de yapılan araştırmaların daha çok sınıf düzeyine göre yapılması olabilir.

Elde edilen bulgulara göre, ortaokul öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının hem akademik başarıya hem de algılanan akademik başarıya göre manidar bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Literatüre bakıldığında, yapılan çalışmalarda daha çok doğrudan akademik başarı dikkate alınırken sınırlı sayıda algılanan akademik başarının incelendiği araştırma olduğu göze çarpmaktadır (Bae, 2015; Dirik, 2016; Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral, 2015; Kır ve Sulak, 2014; Lepp ve diğerleri, 2014; Martinotti ve diğerleri, 2010; Meral, 2017; Uğur ve Koç, 2015; Yıldırım, 2018; Young ve Case, 2004). Öğrencilerin akademik başarısında herhangi bir düşüş söz konusu olduğunda bunun kaynağının ne olduğunun iyi araştırılması büyük önem taşımaktadır. Akıllı telefon kullanımının nerede ve ne zaman olduğuna bakılarak ergenlerin etkilendikleri duruma müdahale edilebileceği unutulmamalıdır. Ayrıca araştırma sonucuna göre, ortaokul öğrencilerinin akıllı telefonu kullanım amaçlarının derslerine yardımcı olmak veya gelişen teknolojiye dayanarak bilgiye kolay ulaşmak amacıyla olduğu düşünüldüğünde anlamlı bir farklılık olmaması da olağan karşılanabilir.

Araştırmada ortaokulda eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri sosyoekonomik durum açısından önemli bir farklılık göstermemektedir. Alanyazında bulunan araştırmalardan bir kısmının bu araştırmada elde edilen sonuç ile paralellik gösterdiği görülürken (Atıcı, 2017; Dirik, 2016), bazı araştırmalarda sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir (Aljomaa, Qudah, Bursan ve Abduljabbar, 2016; Kalen, 2018; Yang, Yen, Ko, Cheng ve Yen, 2010). Farklı toplumlarda yapılan araştırma sonuçları arasında paralel bir ilişki olması sosyo-ekonomik

düzeğin akıllı telefon bağımlılığı açısından manidar olduğunu göstermektedir. Yine de son yıllarda yapılan araştırmalar incelendiğinde, anlamlı farklılığın olmama sebebi olarak hemen hemen herkesin bir şekilde akıllı telefona sahip olması veya bu araçlara erişebilir olmaları söylenebilir. Buna ek olarak, günümüzde ergenlerin akıllı telefonları birer statü aracı olarak görmeleri de ailelerin ekonomik durumunu göz ardı ederek akıllı telefon sahibi olmalarında rol oynamaktadır.

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının anne eğitim durumu ile baba eğitim durumu açısından farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde, anne eğitim durumunda manidar bir farklılaşma olduğu görülürken baba eğitim durumuna göre önemli bir farklılık bulunamamıştır. Alanyazında akıllı telefon bağımlılığı açısından anne ve baba eğitim durumuna göre yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgusuna benzer sonuç olarak Durak ve Seferoğlu'nun (2017) yaptığı araştırma gösterilebilirken, zıt sonuç olarak da Kalen (2018) tarafından yapılan araştırma gösterilebilir. Veri toplanan örneklem grubunda öğrencilerin babalarının genellikle tır şoförü olmaları bu bulguların ortaya çıkmasında önemli bir etken olarak görülebilir. Babaların mesleklerinden dolayı öğrencilerle fazla ilgilenmedikleri düşünüldüğünde annelerin öğrencilerin yaşamları ile ilgili daha çok sorumluluk aldıkları söylenebilir. Araştırmada ortaya çıkan bu bulgu doğrultusunda, annelerin çocukları ile geçirdikleri vakit ve onlarla iletişim kurma biçimleri çocukların yaşamında önemli rol oynamaktadır. Okul psikolojik danışmanları tarafından annelere yönelik yapılabilecek bağımlılık eğitimlerinin öğrencilere fayda sağlayacağı düşünülebilir.

Araştırmadaki son değişken olan akıllı telefonla interneti kullanma süresine göre ise ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Literatürde benzer bulguların olduğu çalışmalar yer almaktadır (Augner ve Hacker, 2012; Chen, Yan, Tang, Yang, Xie ve He, 2016; Durak ve Seferoğlu, 2017; Hong, Chiu ve Huang, 2012; Kalen, 2018; Kwon ve diğerleri, 2013; Meral, 2017; Minaz ve Çetinkaya-Bozkurt, 2017; Tekin, 2012). Alanyazın incelendiğinde, elde edilen bulguya zıt bir bulgu sadece Bağcı (2018) tarafından yapılan araştırmada görülmüştür. İnternet kullanım süresinin artması ve aşırı kullanımdan dolayı ergenlerin bağımlı olabilecekleri düşünüldüğünde herhangi zıt bir bulguya rastlanmamış olması doğal karşılanabilir.

Son olarak, yapılan araştırmada öğrencilerin samimi olarak cevap verdikleri varsayılmıştır. Fakat yine de bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Verilerin öğrencilerden kalem ve kâğıt ile toplanması ile öğrencilerle görüşme yapılamamış olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bulgularda sınıf düzeyinde anlamlılık görünse de tek bir sınıf düzeyinde anlamlılık olması aslında tam olarak manidar bir farklılığın sınıf düzeyinde ortaya çıkmadığını gösterdiğinden bir sınırlılık olarak düşünülebilir. Bu araştırmada kullanılan ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği saptanmıştır ancak akıllı telefonların günümüzdeki özellikleri göz önüne alındığında onlarca uygulamanın farklı şekillerde kullanılabilmesine olanak vermesinden dolayı, akıllı telefon bağımlılığının alt boyutlarının yeni bir ölçek ile araştırılmasının önemini bu çalışma ortaya çıkartmıştır. Çünkü elde edilen bulgular, ölçeğin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Ayrıca sadece tek bir okuldan veri toplanmış olması ve araştırmanın kırsal bölgede yer alan bir okulda yapılmış olması da araştırmanın diğer sınırlılıkları olarak görülebilir. Başka yapılacak araştırmaların farklı okullarda okuyan ortaokul öğrencilerine veya eğitim hayatına dışarıdan devam eden ortaokul öğrencilerine yönelik gerçekleştirilmesi araştırmacılara önerilmektedir. Ayrıca ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının çok yönlü değerlendirilebilmesi için nitel araştırma yöntemlerine başvurulması araştırmacılara önerilebilir. Böylece ergenlerin akıllı telefonu ve interneti hangi amaçla kullandıkları saptanabilir ve buna yönelik olarak bireylerin bağımlı olup olmadıklarıyla ilgili ya da herhangi bir müdahale gerekip gerekmediğiyle ilgili fikir sahibi olunabilir. Bu araştırmanın bulgularında anne eğitim durumu anlamlı çıktığından dolayı okullarda veli eğitimleri düzenlenirken babalardan ziyade annelere dönük eğitim çalışmaları yapılması gerektiğini bu çalışmanın sonuçları ortaya çıkartmıştır. Akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili annelere yönelik yapılacak eğitimler, dolaylı olarak

öğrencilerin yararına olabilir. Bunun dışında akıllı telefon bağımlılığına yönelik olarak okul psikolojik danışmanları tarafından öğretmenlere ve öğrencilere seminerler de verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Tatlı, H. S. (2013). Akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. 27.11.2018 tarihinde <http://ab.org.tr/ab13/bildiri/74.pdf> adresinden erişildi.
- Aktaş, H. ve Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100.
- Aljomaa, S. S., Qudah, M. F., Bursan, I. & Abduljabbar, A. (2016). Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Computers in Human Behavior*, 61, 155-164.
- Atıcı, Ö. B. (2017). *Ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı ve kontrol hissi düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Augner, C. & Hacker, G. W. (2012). Associations between problematic mobile phone use and psychological parameters in young adults. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 57(2), 437-441.
- Bae, S. M. (2015). The relationships between perceived parenting style, learning motivation, friendship satisfaction, and the addictive use of smartphones with elementary school students of South Korea: Using multivariate latent growth modeling. *School Psychology International*, 36(5), 513-531.
- Bağcı, H. (2018). Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi: Sakarya örneği, *Information Technologies & Applied Sciences Volume 13/21 Summer 2018*, p. 47-60, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13944>, ANKARA-TÜRKİYE.
- Balantekin, Y. (2009). *10-14 yaş arası çocuklarda televizyon bağımlılığı üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.
- Beard, K. W. (2005). Internet Addiction: A review of current assessment techniques and potential assessment questions. *CyberPsychology and Behavior*, 8(1), 7-14.
- Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell X. & Chamarro, A. (2009). Problematic internet and mobile phone use and clinical symptoms in college students: The role of emotional intelligence. *Computers in Human Behavior*, 25(5), 1182-1187.
- Bianchi, A. & Philips, J. G. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *Journal of CyberPsychology and Behavior*, 8(1), 39-51.
- Billieux, J., & Van der Linden, M. (2012). Problematic use of the internet and self-regulation: A review of the initial studies. *The Open Addiction Journal*, 5, 24-29.
- Büyükoztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2013). *Sosyal bilimler için istatistik* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.

- Ceyhan, E. (2010). Problemlili internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.
- Chen, L., Yan, Z., Tang, W., Yang, F., Xie, X. & He, J. (2016). Mobile phone addiction levels and negative emotions among Chinese young adults: The mediating role of inter-personal problems. *Computers in Human Behavior*, 55, 856-866.
- Chiu, S. I., Hong, F. Y. & Chiu, S. L. (2013). An analysis on the correlation and gender difference between college students internet addiction and mobile phone addiction in Taiwan. *ISRN Addiction*, 1-10.
- Chiu, S. I. (2014). The relationship between life stress and smartphone addiction on Taiwanese university students: A mediation model of learning self-efficacy and social self efficacy. *Computers in Human Behavior*, 34, 49-57.
- Choliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: The test of mobile phone dependence (TMD). *Progress in Health Sciences*, 2(1), 33-44.
- Clark, M. & Calleja, K. (2008). Shopping addiction: A preliminary investigation among Maltese University students. *Addiction Research and Theory*, 16(6), 633-649.
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429.
- Darcin, A. E., Noyan, C., Nurmedov, S., Yılmaz, O. ve Dilbaz, N. (2015). Smartphone addiction in relation with social anxiety and loneliness among university students in Turkey. *European Psychiatry*, 30(1), 591-599.
- Davis, R.A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- Demir, S. (2018). *Lise öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının duygusal zekâ ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Dikeç, G. ve Kebapçı, A. (2018). Smartphone addiction level among a group of university students. *Journal of Dependence*, 19(1), 1-9.
- Dirik, K. (2016). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile özgüven arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, U. ve Tosun İlçin, N. (2016). Lise öğrencilerinde problemli akıllı telefon kullanımını sosyal kaygı ve sosyal ağların kullanımına aracılık etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(22), 99-128.
- Durak, H. ve Seferoğlu, S. S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımları ve bağımlılık düzeyleriyle ilgili bir inceleme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 1-23.
- Dursun, S. (2017). *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. ve 6. sınıf öğrencileri arasında akıllı telefon bağımlılığının araştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Eker, Ö. (2016). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile öznel iyi oluşlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Elhai, J. D., Dvorak, R. D., Levine, J. C. & Hall, B. J. (2017). Problematic smartphone use: A conceptual overview and systematic review of relations with anxiety and depression psychopathology. *Journal of Affective Disorders*, 207, 251-259.

- Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. S. ve Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 49-54.
- Erdem, H., Türen, U. ve Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (Nomofobi) yayılımı: Türkiye'den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12.
- Fisher, S. (1994). Identifying video game addiction in children and adolescents. *Addictive Behaviors*, 19, 545-553.
- Friebel, G. & Seabright, P. (2011). Do women have longer conversations? Telephone evidence of gendered communication strategies. *Journal of Economic Psychology*, 32(3), 348- 356.
- Genç Demirağ, D. (2017). *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ve Tıp Fakültesi öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile depresyon ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Griffiths, M. (2003). Internet gambling: Issues, concerns, and recommendations. *CyberPsychology and Behavior*, 6(6), 557-568.
- Gümüş, İ. ve Örgen, C. (2015). Ön lisans öğrencilerinin akıllı cep telefon kullanmalarının başarı ve harcama düzeylerine olası etkileri üzerine bir çalışma. *Akademik Platform*, 310-315.
- Gümüş, A. (2018). *Tıp fakültesi öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve depresyon durumlarının değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Hadlington, L. J. (2015). Cognitive failures in daily life: Exploring the link with internet addiction and problematic mobile phone use. *Computers in Human Behavior*, 51, 75-81.
- Hong, F. Y., Chiu, S. I. & Huang, D. H. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by Taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2152-2159.
- Haug, S., Castro, R. P., Kwon, M., Filler, A., Kowarsch, T. & Schaub, M. P. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Han, L., Geng, J., Jou, M., Gao, F. & Yang, H. (2017). Relationship between shyness and mobile phone addiction in Chinese young adults: Mediating roles of self-control and attachment anxiety. *Computers in Human Behavior*, 76, 363-371.
- Hawi, N. S. & Samaha, M. (2016). To excel or not to excel: Strong evidence on the adverse effect of smartphone addiction on academic performance. *Computers & Education*, 98, 81-89.
- Hooper, V. & Zhou, Y. (2007). Addictive, dependent, compulsive? A study of mobile phone usage. *BLED 2007 Proceedings*, 38, 272-285.
- İşleyen, F. (2013). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin kişisel ve ailesel faktörlerle ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kahyaoğlu Şut, H., Kurt, S., Uzal, Ö. ve Özdilek, S. (2016). Effects of smartphone addiction level on social and educational life in health sciences students. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 5(1), 13-19.
- Kalen, S. (2018). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Khan, M. M. (2008). Adverse effects of excessive mobile phone use. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 21(4), 289–293.
- Kır, İ. ve Sulak, Ş. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 150-167.
- Kızıltoprak, A. (2018). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kim, Y., Seob, M. & David, P. (2015). Alleviating depression only to become problematic mobile phone users: Can face-to-face communication be the antidote?. *Computers in Human Behavior*, 51, 440-447.
- Koç, M. ve Gülyağcı, S. (2013). Facebook addiction among Turkish college students: The role of psychological health, demographic, and usage characteristics. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 16(4), 279-284.
- Kubey, R. (1996). Television dependence, diagnosis and prevention: With commentary on video games, pornography and media education. In *Tuning In To Young Viewers: Social Science Perspectives on Television*, edited by Tannis M. Williams.
- Kutlu, M. ve Pamuk, M. (2017). Üniversite öğrencilerinde cep telefonunun problemli kullanımının kişilik bağlamında incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1263-1272.
- Kwon, M., Kim, D. J., Cho, H. & Yang, S. (2013). The smartphone addiction scale: Development and validation of a short version for adolescents. *PLoS One* 2013; 8(12), 1-7.
- Lee, C. & Lee, S. J. (2017). Prevalence and predictors of smartphone addiction proneness among Korean adolescents. *Children and Youth Services Review*, 77, 10-17.
- Lee, S., Tam, C. L. & Chie, Q. T. (2013). Mobile phone usage preferences: The contributing factors of personality, social anxiety and loneliness. *Social Indicators Research*, 118(3), 1205-1228.
- Lee, C. & Lee, S. J. (2017). Prevalence and predictors of smartphone addiction proneness among Korean adolescents. *Children and Youth Services Review*, 77, 10-17.
- Leena, K., Tomi, L. & Arja, R. (2005). Intensity of mobile phone use and health compromising behaviours—how is information and communication technology connected to health-related lifestyle in adolescence? *Journal of Adolescence*, 35-47.
- Lepp, A., Barkley, J. & Karpinski, A. (2014). The relationship between cell phone use, academic performance, anxiety and satisfaction with life in college students. *Computers in Human Behavior*, 31, 343-350.
- Lin, Y. H., Pan, Y. C., Lin, S. H. & Chen, S. H. (2016). Development of short-form and screening cut off point of the smartphone addiction inventory. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 1-6.
- Martinotti, G., Vilella, C., Di Thiene, D., Di Nicola, M., Bria, P., Conte, G. et al. (2010). Problematic mobile phone use in adolescence: A cross-sectional study. *Journal of Public Health*, 19(6), 545-551.
- Meral, D. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Minaz, A. ve Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin ve kullanım amaçlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21) [ÖZEL SAYI], 268-286.

- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13-29.
- Oulasvirta, A., Rattenbury, T., Ma, L. & Raita, E. (2012). Habits make smartphone use more pervasive. *Personal and Ubiquitous Computing*, 16(1), 105-114.
- Özer, Ö. ve Özer, E. (2018). Cep Telefonu Bağımlılığında Aşerme Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Social Sciences Volume 13/26 Fall 2018*, p. 953-970, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: 10.7827/TurkishStudies.14285, Skopje/MACEDONIA-Ankara/Türkiye.
- Özkoçak, Y. (2016). Türkiye'de akıllı telefon kullanıcılarının oyalanma amaçlı tercih ettikleri mobil uygulamalar. *Global Media Journal Edition*, 6(12), 106-129.
- Park, N., Kim, Y. C., Shon, H. Y. & Shim, H. (2013). Factors influencing smartphone use and dependency in South Korea. *Computers in Human Behavior*, 29, 1763-1770.
- Pınarcı, G. (2014). *Üniversite öğrencilerinde kumar oynama, patolojik kumar bağımlılığı ve ilişkili karakter özellikleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Poushter, J. (2016). Smartphone ownership and Internet usage continues to climb in emerging economies. <http://www.pewglobal.org/2016/02/22/smartphone-ownership-and-internet-usage-continues-to-climb-in-emerging-economies>. 27.11.2018 tarihinde erişildi.
- Pundir, P., Andrews, T., Binu, V. S. & Kamath, R. (2016). Association of problematic mobile phone use with psychological distress and self-esteem among college students in South India: A cross-sectional study. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 3, 2841-2849.
- Raylu, N. & Oei, T. P. (2004). Role of culture in gambling and problem gambling. *Clinical Psychology Review*, 23, 1087-1114.
- Sánchez Martinez, M. & Otero, A. (2009). Factors associated with cell phone use in adolescents in the community of Madrid (Spain). *CyberPsychology and Behavior*, 12, 131-137.
- Sevi, M. O., Odabaşoğlu, G., Genç, Y., Soykal, İ. ve Öztürk, Ö. (2014). Cep telefonu envanteri: Standardizasyonu ve kişilik özellikleriyle ilişkisinin incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 15(1), 15-22.
- Soner, O. (1995). *Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Süler, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin öznel mutluluk düzeyleriyle ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Şahin, M. (2007). *Madde bağımlılığı konusunda Türkiye'de yapılmış olan lisansüstü tezler üzerine bir değerlendirme* (Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şakiroğlu, M. ve Poyraz Akyol, C. (2018). *Çocukları sanal dünyada(n) koruma kılavuzu*. İstanbul: Hayygrup.
- Şata, M., Çelik, İ., Ertürk, Z. ve Taş, U. E. (2016). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin (ATBÖ) Türk lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(1), 156-169.
- Şata, M. ve Karip, F. (2017). Akıllı telefon Bağımlılığı Ölçeği-kısa versiyonunun ergenler için Türk kültürüne uyarlanması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 6(4), 426-437.
- Takao, M., Takahashi, S. & Kitamura, M. (2009). Addictive personality and problematic mobile phone use. *CyberPsychology and Behavior*, 12(5), 501-507.

- Taş, İ., Eker, H. ve Anlı, G. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin internet ve oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 1(2), 37-57.
- Taylan, H. H. ve Işık, M. (2015). Sakarya'da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/6 Spring 2015, p. 855-874, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8286>, ANKARA-TÜRKİYE.
- Tekin, Ç. (2012). *Cep telefonu problemleri kullanım ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Tekin, Ç., Güneş, G. ve Çolak, C. (2014). Cep telefonu problemleri kullanım ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Medicine Science*, 3(3), 1361-1681
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2017). 2017 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması sonuçları. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. Sayı 24862. Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2015). Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2004-2014. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> 27.11.2018 tarihinde erişildi.
- Uğur, N. G. ve Koç, T. (2015). Mobile phones as distracting tools in the classroom: College students perspective. *Alphanumeric Journal*, 3(2), 57-64.
- Ünal, M. H. (2015). *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Üneri, Ö. Ş. ve Tanıdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24, 265-272.
- We Are Social. (2018). *Digital in 2018*. 22.11.2018 tarihinde <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden erişildi.
- Van Deursen, A. J., Bolle, C. L., Hegner, S. M. & Kommers, P. A. (2015). Modeling habitual and addictive smartphone behavior: The role of smartphone usage types, emotional intelligence, social stress, self-regulation, age, and gender. *Computers in Human Behavior*, 45, 411-420.
- Yang, Y. S., Yen, J. Y., Ko, C. H., Cheng, C. P. & Yen, C. F. (2010). The association between problematic cellular phone use and risky behaviors and low self-esteem among Taiwanese adolescents. *BMC Public Health*, 10, 1-8.
- Yıldırım, S. (2018). *Ergenlerin öznel iyi oluş ve anne baba tutumu ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 402-415.
- Young, K. S. & Case, C. J. (2004). Internet abuse in the workplace: New trends in risk management. *CyberPsychology and Behavior*, 7(1), 105-111.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Zorbaz, O. Ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 298-310.